

Балада про прайд

Я ставлюся радше із насторогою до організацій, кампаній чи подій, які просто святкують місяць ЛГБТ-прайду без будь-яких згадок про людей та вимоги, що були на передовій та в основі Стоун-вольських бунтів, з яких почалась ідея прайдів. Не новина, що транс-гендерних та небілих людей часто витискають з історії як жіночих, так і ЛГБТ-рухів, хоч вони нерідко перебувають у перших рядах радикальних протестів. Так Марша П. Джонсон (Marsha P. Johnson) та Сильвія Рівера (Sylvia Rivera) були активістками у боротьбі за права ЛГБТ з початку 1960-х років, коли рух тільки набирив сили. Марша П. Джонсон – афро-американська трансгендерна активістка і секс-працівниця, виступала за права ВІЛ-позитивних людей. Коли Маршу питали, що позначає літера «Р» в її імені, вона відповідала: «Pay it no mind» (щось на кшталт «не звертай уваги»). Такою ж була її відповідь на докучливі запитання про її

На знімці: «Black Pride 4», зліва направо Ashley Braxton, Wriply Bennet, DeAndre Miles, Kendall Denton. 3 сайту <http://www.columbusalive.com>

© Леся Пагуліч 2019

© Критика феміністична: східноєвропейський журнал феміністичних і квір-студій 2019, № 2, с. 89-94
<http://feminist.krytyka.com> (ISSN 2524-2733)

гендер та сексуальність¹. Латиноамериканка Сильвія Рівера – трансгендерна активістка за права ЛГБТ, зокрема бездомних, працювала в дрег-квін шоу та, в певні моменти свого життя, секс-працівницею. Маршу і Сильвію часто маргіналізували в ЛГБТ-русі через їх ненормативність та нестатусність. Так, наприклад, Сильвію Ріверу довго не пускали на сцену під час ЛГБТ-мітингу 1973 року в Нью-Йорку, коли вона намагалась говорити про проблеми ЛГБТ-людей у в'язницях².

Тоді Марша і Сильвія жили в Нью-Йорку. Їхні шляхи перетнулися під час відомого Стоунвольського бунту, одного з ключових для сучасного ЛГБТ-руху в США (і не тільки). 1969 року нью-йоркський бар Стоунвол Ін (Stonewall Inn) був місцем, де представниці ЛГБТ-спільноти могли зустрічатись відносно безпечно, без ризику поліцейського насильства. Здебільшого відвідувачками закладу були маргіналізовані представниці спільноти, трансгендерні люди, буч-лесбійки, секс-робітниця та бездомна молодь, часто небілі. 28 червня 1969 року поліція розпочала тут рейд, що зазвичай супроводжувався сексуальними домаганнями та призводив до арештів тих, чий одяг та зовнішність не відповідали уявленням поліції про статі. В ту ніч Марша і Сильвія були одними з перших, хто протистояли поліцейському свавіллю. Стоунвольські бунти тривали декілька діб. Через рік після бунтів була започаткована традиція ЛГБТ-прайдів. Згодом, 1970 року, Марша і Сильвія заснували організацію STAR (Street Transvestite Action Revolutionaries) для допомоги бездомним молодим дрег-квін і трансгендерним людям. Таким чином, важливо пам'ятати, що в основі Стоунвольських бунтів було протистояння поліцейському насильству, проблема якого лишається актуальною і тепер.

Поліцейське насильство та вбивство поліцейськими небілих, зокрема квір- і трансгендерних людей, не є в минулому, ці злочини широко розповсюджені у Північній Америці й сьогодні. Так, 17 червня 2017 року група чорних³ квір- і трансгендерних людей спробувала на сім хвилин зупинити Парад гордості в місті Колумбус (США), аби привернути увагу до поліцейського (і не тільки поліцейського) насильства щодо небілих, квір- і трансгендерних людей. Сім хвилин мали символізувати сім

¹ Документальний фільм Pay It No Mind – «The Life and Times of Marsha P. Johnson» <https://www.youtube.com/watch?v=rjN9W2KstqE>; The Unsung Heroines of Stonewall: Marsha P. Johnson and Sylvia Rivera <https://sites.psu.edu/womeninhistory/2016/10/23/the-unsung-heroines-of-stonewall-marsha-p-johnson-and-sylvia-rivera/>

² Y'all Better Quiet Down, Videoactivism 2.0 <http://videoactivism.net/en/yall-better-quiet>.

³ Термін «чорний» використовують у протестних політичних рухах, він є самоназвою людей походженням із африканського континенту. Цей термін зазвичай пов'язують із антирасистськими ініціативами в США, але він також фігурує і в інших контекстах як політична категорія для солідарності небілих людей проти расизму та ксенофобії. Хоча у пострадянських країнах слово «чорний» часто вживають з образливою метою у стосунку до осіб, яких сприймають як небілих, тут я використовую прямий переклад терміну «black», позаяк його вжито в назві групи «Black Pride 4», у повідомленнях цієї групи, а також в інших текстах, де йдеться про расові системи пригнічення.

Поліція Колумбусу
арештовує
Ріплі Беннет
(Wriply Bennet)
чорну транс-активістку.
Фото <https://twitter.com/renanrenancool/status/876509247583989760>

пострілів, якими поліцейський вбив афроамериканця Філандо Кастіл (Philando Castile) в липні 2016 року, коли той потягнувся за посвідченням водія на вимогу поліцейського (якого згодом повністю виправдали), а також вбивства чотирнадцяти небілих трансгендерних жінок у першій половині 2017 року⁴. Група стала відомою як «Black Pride 4» після арешту чотирьох чорних трансгендерних і квір-активіст_ок.

У перші ж хвилини поліція заарештувала учасни_ць «Black Pride 4» із застосуванням сили. Більше того, деякі учасни_ці Параду гордості голосно підбадьорювали поліцію, коли та грубо арештовувала і виводила активіст_ок «Black Pride 4». Таке схвалення дій поліції не є чимось новим в історії подібних протестів небілих трансгендерних і квір-людей⁵.

Треба зауважити, що з 15 найбільших міст США Колумбус посідає перше місце за відсотком чорних людей, вбитих поліцейськими⁶. Попри те, що тільки 27,6% населення Колумбусу – афроамерикан_ки, вони складають 83,3% жертв поліцейського насилля. І загалом, серед ув'язнених у тюрмах США непропорційно високий відсоток складають афроамериканське та корінне населення країни. США посідає перше місце в світі за часткою ув'язнених від всієї кількості населення і більшість із них криміналізовано за ненасильницькі дії (наприклад, за споживання наркотиків, секс-роботу, бездомність тощо)⁷. Учасни_цям «Black Pride 4»

⁴ Community feature: Black Pride 4 inspire community to examine Pride, protest and police response <http://www.columbusalive.com/entertainment/20170628/community-feature-black-pride-4-inspire-community-to-examine-pride-protest-and-police-response>

⁵ White Queer People Yelling at Trans Women of Color during Pride Celebrations: An Incomplete History <https://jmellison.net/if-we-knew-trans-history/white-queer-people-yelling-at-trans-women-of-color-during-pride-celebrations-an-incomplete-history/>

⁶ Columbus is Number One! (In Police Killing Black People) <https://columbusfreepress.com/article/columbus-number-one-police-killing-black-people>

загрожуvalo суворе покарання: їх звинувачували у спротиві поліції, а Деандре Майлса (Deandre Miles) звинуватили також у пограбуванні та спробі роззброїти поліцейського. Більше того, одна із мейнстримних ЛГБТ-організацій «Stonewall Columbus», організаторка Параду гордості, навіть свідчила в суді проти «Black Pride 4». Та завдяки громадському тиску учасни_цям «Black Pride 4» врешті призначили випробувальні терміни, громадські роботи та виплату штрафів. Але навіть тепер організаційний комітет Параду гордості в Колумбусі продовжує залучати поліцію до своїх подій та ігнорує заклики спільноти.

Оскільки небілі люди і далі перебувають під загрозою смертельного насильства з боку поліції Колумбусу, цього року «Black Pride 4» об'єдналися із колективом «Black Queer Intersectional Columbus» та іншими представни_цями квір- і транс-спільноти і провели Columbus Community Pride, щоб наголосити на тому, що інституції та організації, які буцімто представляють інтереси спільноти, мають бути підзвітними спільноті, і що потрібно давати голос маргіналізованим представни_цям спільноти. Принциповою позицією організатор_ок Columbus Community Pride було не запрошувати поліцію на свої заходи. Спочатку вони планували винайняти охоронну фірму на чолі із чорною трансгендерною людиною, але коли довідалися, що ця фірма співпрацювала із прикордонними службами та поліцією для депортації людей із США, відмовилися від цієї ідеї та організували охорону заходів самостійно за допомогою волонтер_ок із спільноти та союзни_ць.

Протест у Колумбусі не є винятковим, подібні акції відбувались і відбуваються в інших містах США. Наприклад, 1992 року «ACT UP» і «Queer Nation» тимчасово зупинили прайд в Чикаго. Вони вимагали більшої уваги до епідемії ВІЛ/СНІДу та протестували проти того, що прайд очолив керівник поліції⁸. Іншим прикладом може бути група «No Justice No Pride», що виступає проти вписування ЛГБТ-руху в системи пригнічення, які продовжують маргіналізувати квір- і трансгендерних людей⁹. Його учасни_цями є небілі, квір-, трансгендерні, ґендерно-небінарні, бісексуальні люди, представни_ці корінних народів, two-spirit, колишні ув'язнені, люди з інвалідністю, білі союзни_ці, які всі разом усвідомлюють, що наразі маніфестована парадом гордість доступна лише для деякого зі спільноти за рахунок маргіналізованих груп та представни_ць руху. У червні 2017 року «No Justice No Pride» протестували під час столичного Параду гордості у Вашингтоні з вимогою до організатор_ок залучити небілих трансгендерних жінок та представни_ць корінних народів у процеси прийняття рішень, припинити підтримку поліції, заборонити участь корпорацій, які чинять негативний вплив на ЛГБТ+ спільноти.

⁷ Alexander, Michelle. 2012. *The New Jim Crow: Mass Incarceration in the Age of Colorblindness*. New York: The New Press.

⁸ A Brief Timeline of Disrupting Pride <http://www.getequal.org/blog/a-brief-timeline-of-disrupting-pride>

⁹ <http://nojusticenopride.org/>

Йдеться про корпорації та банки, що фінансують приватні тюрми або будівництво трубопроводів через землі корінних народів (як, наприклад, банк «Wells Fargo» підтримував будівництво трубопроводу «Dakota Access Pipeline» в 2016-2017 роках всупереч всім договорам із корінними народами в США та екологічним стандартам¹⁰). Або інший приклад подібної інтервенції: 2015 року Дженнісет Гутерез (Jennicet Gutiérrez), трансгендерна іммігрантка з Мексики без документів, скандувала до президента Обами, який на той момент депортував близько двох мільйонів людей, звільнити всіх ЛГБТ+ іммігрант_ок з центрів затримання та припинити депортації. Це відбулося під час зібрання ЛГБТ-лідер_ок з нагоди святкування прайд-місяця в Білому Домі, майже напередодні легалізації одностатевих шлюбів у США. Присутні намагалися зупинити та засоромити Дженнісет, а охорона вивела її із приміщення. Потім Дженнісет отримувала численні звинувачення, здебільшого від геїв, у невірчливості¹¹.

Критика мейнстрімних прайдів небілими трансгендерними і квір-людьми – це нагадування про те, що однією із засадничих складових парадів гордості є вираз протесту, який неможливо відділити від боротьби проти сексизму, расизму, капіталізму, насильства, імперіалізму та інших форм пригнічення. Марша П. Джонсон, Сильвія Рівера, «Black Pride 4», «No Justice No Pride», Дженнісет Гутерез своїми протестами демонструють, що боротьба із бідністю і расизмом є частиною квір-політик, що дискримінація за ознаками гендеру та сексуальності невилучно пов'язана із дискримінацією за ознаками раси, класу, національності, громадянства.

Про це говорить і дослідниця квір- та критичних расових студій, професорка політології Кеті Коен, яка проблематизує моноідентичні політики і пише, що, наприклад, бідні чорні гетеросексуальні жінки також порушують гендерні і сексуальні норми расистського капіталістичного суспільства, а відтак, мають бути частиною трансформативних квір-політик, покликаних долати системні пригнічення¹². Видимість одних груп не може реалізовуватись за рахунок ігнорування системних пригнічень інших маргіналізованих груп. В такому разі повістка прайдів має включати боротьбу із расизмом, класизмом, погромами ромських поселень, комерціалізацією освіти та охорони здоров'я, коли останні стають недоступними для незахищених верств населення – все це про квір-політики, які обумовлені та взаємопов'язані одними причинами. Наприклад, мілітаризація та зростання правого насильства спричиня-

¹⁰ Standing Rock Syllabus <https://nycstandswithstandingrock.wordpress.com/standingrocksyllabus/>

¹¹ Why This Year's Pride Marches Should Really Be Demonstrations Against ICE <https://www.them.us/story/pride-ice-demonstrations>

¹² Cohen, Cathy J. 2005. "Punks, Bulldaggers, and Welfare Queens: The Radical Potential of Queer Politics?" *Black Queer Studies: A Critical Anthology*, ed. E. Patrick Johnson, Mae G. Henderson. Durham, N.C.: Duke University Press.

ють не тільки агресію та фізичне насильство щодо прайдів та інших ЛГБТ+ подій в Україні, а й до ромських громад. Таким чином, важливо не лише виходити за межі моноідентичнісних політик та вузької повістки маніфестації ідентичності, а й використовувати політики ідентичності як політичну основу для побудови солідарності та коаліцій, які здатні виявляти та протидіяти комплексним системам пригнічення та насильства. Що означає бути гордими та вільними і продовжувати боротись із дегуманізацією та нападами на расовані і бідні групи населення, протистояти угрупованням, які вказують кому і де жити, відмовляючи в існуванні маргіналізованих груп у публічному просторі? Що означає говорити не тільки про сексуальність, коли наші життя залежать від багатьох ресурсів (як, наприклад, охорона здоров'я, умови житла, освіта, транспортна інфраструктура тощо), доступ до яких все більше обмежується? Чи достатньо номінально «включити» певну групу в акцію без того, щоб переосмислювати розподіл ресурсів у суспільстві? Чи будуть це ті ж прайди, якщо їх головною темою стане, наприклад, скасування системи депортації та імміграційних поліцейських служб, як це озвучувалось в США на фоні сьогоdnішнього політичного режиму? Або як мислитиметься гордість, якщо у порядку денному відкрито виступати проти антиромських погромів в Україні та проти патологізації трансгендерних та інтерсекс-людей? Як тоді ми будемо уявляти солідарність та коаліції, в основі яких – взаємопідтримка і взаємодопомога? Адже це і буде «традицією» прайдів.